

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli d. 12 Febr. 1868, kl. 11 f. m.

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 2) Utlåtande N:o 2, rörande väckt förslag om sådan ändring i 12 § Läroverks-stadgan, att Grekiska språket måtte blifva ett valfritt läroämne.

Uti en till Utskottet hänvisad motion (N:o 16) har Grefve *Wachtmeister, H.*, på de skäl, som blifvit utvecklade såväl i Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 21 November 1863, som uti åtskilliga både af honom och andra ledamöter vid föregående riksdagar väckta motioner, föreslagit Riksdagen,

att hos Kongl Maj:t i underdånighet anhålla om den förändring i 12 § af läroverks-stadgan, sådan den lyder i Kongl. Kungörelsen af den 12 Maj 1865, att lärjunge, som begagnar undervisning i Latin, må på målsmans anhållan frikallas från läsning af Grekiska språket, och i stället under de lärotimmar, då sådan befrielse eger rum, undervisas på sätt rektor och lärare, med billigt afseende på målsmans önskan, finna för lärjungen lämpligt, eller ock utom skolan njuta sådan undervisning, som af rektor godkännes.

I ett land med så ringa befolkning, spridd öfver ett så stort område, med ännu delvis så svåra kommunikationer och med så föga utvecklad allmän välmåga som vårt, kan det icke gerna väntas en sådan arbetsfördelning inom det offentliga uppfostringsväsendet, som ensam förmår bringa det till högsta blomstring. Efter 1820 års skolordning var elementarläroverket en «lärdoms-skola», äfven »trivial-skola» kallad, med en sido-ordnad, så kallad apologist-afdelning för det borgerliga lifvets behof. I den Kongl. Stadgan för rikets allmänna läroverk af den 14 Augusti

1856, äfvensom i den förnyade nådiga Stadgan af den 29 Januari 1859, förklaras de offentliga elementarläroverken deremot hafva »till ändamål dels att utöfver omfånget för folkskolans verksamhet meddela allmän medborgerlig bildning, dels att grundlägga de vetenskapliga insigter, som vid universitet eller högre tillämpnings-skola vidare utbildas». Som man ser, är skolans uppgift att dana medborgare, tvärtemot de ända dittills rådande grundsatser, ställd i första, hvaremot åliggandet att särskildt bilda lärdomsidkare och embetsmän är satt i andra rummet.

Den vidsträckta valfrihet i undervisningsämnen, som utgör ett hufvuddrag i 1856 års stadga, och som, särskildt i afseende på Grekiskan, i § 12 innehöll att »lärjunge, som begagnar sig af undervisningen i Latin, må på målsmans anhållan frikallas från Grekiska språkets läsning, och må i stället under de lärotimmar sådana befrielse eger rum, på sätt rektor och lärare, med billigt afseende på målsmans uttryckta önskan, finna för honom lämpligt, undervisas inom den afdelning, der det Latinska språket icke läses, eller ock utom skolan njuta sådan undervisning, som af rektor godkännes».

Denna valfrihet blef emellertid, på föranledning af Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 27 Januari 1858, hvori omförmäles isynnerhet den öfverdrifna valfriheten i afseende på språkstudier, svårigheten att ordna hemläsningen och att sammanhålla de fjorton särskilda bildningslinierna, äfvensom den otillfredsställande arten af de för de från vissa ämnen frikallade lärjungarne anordnade öfningar o. s. v., genom den förnyade nådiga Stadgan af den 29 Januari 1859 inskränkt derhän, att, uti 12 §, »i de öfriga klasserna» (öfver den 1:sta och 2:dra), »medgifves befrielse från de klassiska språkens läsning åt de lärjungar, som, med bifall af målsmän, önska sådan befrielse erhålla; och vare dessa lärjungar skyldige att under de lärotimmar, då denna befrielse eger rum, begagna den undervisning, som i stället för läsningen af nämnda språk för dem bestämmes.» Denna bestämmelse återfinnes i 1856 års stadga under § 10, hvaremot denna stadgas ofvananförda § 12 blifvit helt och hållet utelemnad.

Huru betungande denna förändring återfaller på den stora mängd af ynglingar, som för sin fortkomst eller endast för sin allmänna bildning behöfde någon kännedom af Latinska språket, utan att kunna eller vilja uppoffra en betydlig del af sin lärotid åt inhemtandet utaf några elementer af det Grekiska, visar sig tillräckligt af de bemödanden, som vid den närmast följande riksdagen gjordes för att vinna en återgång till 1856 års föreskrift. Också afläts under den 21 November 1863 till Kongl. Maj:t en Rikets Ständers underdåniga skrifvelse i den hufvudsakliga syftning, att då, enligt läroverksstadgan, undervisning vid elementar-läroverken meddelas uti andra icke obligatoriska ämnen, det syntes deraf följa, att icke heller någon yngling borde åläggas läsa Grekiska derföre att han lärde Latin, isynnerhet som för åtskilliga Statens tjänster fordrades kunskap i Latinet men icke i Grekiskan; hvarföre lärjunge borde ega rätt till undervisning i det förra, utan att belastas med det sednare; på grund hvaraf Rikets Ständer i underdånighet anhöllo, att

valfrihet i fråga om Grekiska språkets läsning måtte ånyo medgifvas, och att, då sådan befrielse egde rum, annan undervisning måtte af lärjungen få åtnjutas antingen inom eller utom skolan.

Med föranledande af denna underdåniga skrifvelse utfärdades Kongl. Kungörelsen af den 12 Maj 1865, hvarigenom förbemälda § 12 i läroverksstadgan af den 29 Januari 1859 erhöi ett så lydande tillägg:

»För yngling på elementar-läroverkets klassiska linie, som befinnes icke utan svårighet kunna följa undervisningen, må framställning om hans befrielse från läsningen af Grekiska språket göras af vederbörande målsman; och må, efter det Läroverks-kollegium yttrande afgifvit, på eforus bero att den äskade befrielsen bevilja; börande den sålunda dispenserade på de åt Grekiska språket anslagna lärotimmar i stället under vederbörande lärares tillsyn sysselsättas med skriftliga arbeten på lärorummet.»

Då nyss anförda nådiga föreskrift under den närmast derefter följande riksdagen uppfattades snarare som ett afslag på, än som ett bifall till, Rikets Ständers ofvan omnämnda hemställan, väcktes åter förslag om Grekiskans upphörande att vara ett ovilkorligt läroämne; och i Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottets deröfver afgifna utlåtande, hvori Utskottet, starkt betonande att Rikets Ständers ofvanberörda anhållan icke åsyftade de lärjungar, som endast med svårighet kunna följa undervisningen, och för öfrigt anseende sig kunna undgå att yttra sig om sannolikheten deraf att den Kongl. Stadgan skulle i verkligheten leda till det af Riksdagen åsyftade målet, på de i förenämnda »underdåniga skrifvelse upptagna och i öfrigt vid ämnets behandling ofta upprepade skäl, tillstyrker Rikets Ständer att förnya förberörda underdåniga begäran». Detta betänkande blef emellertid, efter särdeles omständliga diskussioner i alla Riks-Stånden, af två Stånd afslaget, hvarigenom förslaget vid denna riksdag förföll.

Vid sistlidna års riksdag upptogs samma förslag emellertid ånyo genom väckt motion i Andra Kammaren i närmaste öfverensstämmelse med lydelsen af 12 § i 1856 års läroverksstadga. Andra Kammarens Tillfälliga Utskott, dit motionen hänvisades, tillstyrkte den så till vida, att »lärjunge, som begagnar undervisning i Latin, må, på målsmans anhållan, frikallas från läsning af Grekiska språket och i stället under de lärotimmar, då sådan befrielse eger rum, undervisas på sätt rektor och lärare, med billigt afseende på målsmans önskan, finna för lärjunge lämpligt». Detta utlåtande godkändes i Andra Kammaren utan votering och utan att någon talare deremot yttrade sig, medan å andra sidan åsigtter gjordes gällande, dels att skolan icke måtte åläggas skyldigheten att sörja för någon ersättningsundervisning åt de från Grekiskans läsning frikallade lärjungarne, dels att elementarläroverket måtte helt och hållet befrias från åliggandet att i Grekiska språket meddela undervisning. Vid diskussionen i Första Kammaren afstyrktes utlåtandet af några talare, dels på grund af de ständiga rubbningar, som genom Riksdagens ytterligare åtgörande skulle inträda i läroverkslagstiftningen, dels med hänsyn till

Grekiska språkets och litteraturens betydelse för »den allmänna bildningen,» hvar-
emot af andra ledamöter, som i förslaget sågo en utväg att till någon del afhjelpa
den öfverklagade öfveransträngningen och en ständigt återkommande fordran, som
förr eller sednare måste efterkommas, yrkades bifall. Vid företagen omröstning af-
slogs Andra Kammarens skrivelse med 39 röster mot 33, hvadan förslaget äfven
för sistlidna riksdag var förfallet.

Om det Svenska elementarläroverket vore en så kallad *lärd skola*, med ute-
slutande anspråk på att åstadkomma grundläggningen till en vetenskaplig uppfo-
stran för det lilla fåtal af lärjungar, som deraf kunde och borde begagna sig, då är
det naturligt, att Grekiskan från en sådan undervisning icke kunde uteslutas eller
någon lärjunge från undervisningen deri frikallas. I sådant fall komme dock sanno-
likt detta ämne att ordnas ej blott jemnlöpande, utan fullkomligt öfverensstämman-
de med undervisningen i Latinet, så att båda ämnena sammanföle till ett enda, så-
som två hvarandra vexelvis belysande grenar af samma språkstam. På en sådan
anordning, som i Tyskland, der skolundervisningen öfverhufvud är känsligare än
hos oss för inflytelserna af den högre vetenskapen, redan för länge sedan gjort sig
gällande, höras också flera bland våra mest språkvetenskapligt bildade skolmän
framställa fordringar, likväl så att i detta fall Grekiskan, såsom mera vexlande i
sina former, men mindre konventionel i sin satsfogning, samt derigenom mera in-
bjudande för barnåldern, borde få ett eller ett par års försprång för undervisningen
i Latinet. Men utvecklingen i andra länder, företrädesvis Tyskland och Frankrike,
af den så kallade jemförande språkforskningen, en vetenskap, som i vårt land ännu
är så godt som alldeles obekant, börjar redan i dessa länder utöfva sitt inflytande
på elementarundervisningen derhän att, med jemförelsevis åsidosättande af den
litterära språkbildningen, sjelfva språkmaterialet framställes såsom föremål för det
vetenskapliga arbetet efter en method, som i flera afseenden liknar naturforskningens.
Att i en så beskaffad språkundervisning Latinet och Grekiskan visserligen ingå som
faktorer, men endast i likställighet med många andra af forntidens språksläkten, tor-
de här endast i förbigående behöfva påvisas.

Det Svenska elementarläroverket har, såsom redan blifvit visadt, intet an-
språk på att vara en uteslutande lärd skola, och om det oaktadt de så kallade re-
ala undervisningsämnenas målsmän endast långsamt och efter starkt motstånd lyc-
kats göra en del af sina fordringar gällande, har sådant utan tvifvel till viss grad
berott på förbiseendet deraf, att detta läroverk på offentlig bekostnad, utan allt
understöd af donationsmedel, genom alla samhällsklassers skattebidrag hålles öppet
med ringa afgift för alla och följaktligen måste lämpas efter det största antalets
uppfostningsbehof. Ett sådant förbiseende är också sannolikt den förnämsta grun-
den för det motstånd hvarmed förslagen om att Grekiskan måtte blifva ett valfritt
läroämne hitintills blifvit inom Riksdagen bemötta.

Detta motstånd har hufvudsakligen velat stödja sig på den förutsättningen,
att kännedomen om den så kallade klassiska fornverlden, som efter sådana begrepp

tyckes inskränka sig till det gamla Greklands och det fordna Romerska väldets språk, litteratur och historia, skall vara oundgänglig för hvad man kallar »den humanistiska bildningen»; att ingen verklig språkkänedom står att förvärfva utan studiet af nyssnämnda båda språk, och att ingen högre litterär bildning kan vinnas af den, som ej kan läsa de Grekiska och Romerska författarne på grundspråken; hvartill, efter deras förmenande, skulle komma svårigheten att i den praktiska anordningen fästa afscende på dem, som af ett eller annat skäl böra lära något af ett, men derföre icke hafva någon tid att offra på de första elementerna af ett annat läroämne, hvare de ej önskade eller behöfde några insigter.

Det första af dessa skäl skulle tvifvelsutan hafva någon betydelse, derest ett större antal af de ynglingar, som åtnjutit Grekisk undervisning vid elementarläroverken, verkligen i framtiden förvärfvat förmåga att obehindradt läsa ens lättare Grekiska författare. Att sådant icke är förhållandet, lärers allmänna erfarenheten ådagalägga och låter sig dessutom af akademiska examensprotokoller och föreläsningsskildringar utan särdeles svårighet bevisas. Angående den så kallade humanistiska bildningens berättigande i jämförelse med andra kunskapsföremål, torde åter Utskottet ej behöfva yttra sig, om icke för att erinra om det kända förhållande, som ej tillhör vårt land ensamt, att denna art af bildning för några årtionden sedan ansågs vida värderikare och oundgängligare än nu, då så många nya och lika berättigade föremål för en förädlade och samhällsnyttig kunskap snart sagdt dagligen framtråda med anspråk på uppmärksamhet. Att exempelvis studiet af den äldre fosterländska odlingen och det språk, hvare denna odling fann sitt fötteste och sitt uttryck, icke redan vunnit erkännande såsom ett offentligt läroämne, torde bero på särskilda omständigheter, hvilka Utskottet icke finner någon föranledning att här söka närmare förklara.

Att fordringarne på en elementarundervisning i Latinska språket, utan betingande med undervisning i det Grekiska, i sjelfva verket äro berättigade, synes Utskottet vara, genom hvad vid föregående riksdagar blifvit i denna fråga förbragt, tillräckligen bevisadt, och att ett betydligt antal lärjungar skulle af en sådan undervisning begagna sig synes Utskottet sannolikt på följande grunder. För ett litet folk som vårt, hvars språk högst få utländingar göra sig mödan att lära sig, är det en nödvändighet att studera flera främmande, och då ej blott alla de sydeuropeiska nu levande språken, utan äfven till en högst betydlig del det Engelska, lämnat sitt ordförråd från Latinet, lärers någon insigt i detta språk, äfven i praktiskt afseende, erbjuda flera fördelar. Dertill kommer att den Romerska odlingen utöfvat en genomgripande inverkan på de nyuropeiska samhällenas bildning och rättsväsende, under det den Grekiska bildningens inflytelse hufvudsakligen inskränker sig till den högre spekulativen, dikten och de sköna konsterna. Men ännu viktigare är den omständigheten, att Latinet ännu i sednare tider varit begagnadt såsom de lärdes gemensamma språk och i vissa yrken, såsom läkarens och farmaceutens, än i dag till en del sålunda begagnas, utan att, såvidt Utskottet känner, utom Grekland,

några vetenskapliga arbeten i nyare tider blifvit författade på forngrekiska. Kan nu ej i elementarläroverket erhållas undervisning i Latin utan Grekiska, blir följden att en stor mängd lärjungar, som med fördel skulle kunnat begagna undervisningen i Latinet, men ännu mer behöfde insigter i icke-klassiska ämnen, helt och hållet nödgas öfvergå på den reala linien; och under sådana omständigheter vore det tänkbart att flertalet af de skattebeviljande, hvilkas barn icke droge någon nytta af den klassiska skolundervisningen, alltför mycket toge detta förhållande i beräkning vid beviljande af de för de högre elementarläroverkens upprätthållande erforderliga anslagen.

Det synes dessutom alldeles otvifvelaktigt, att den undervisning i Grekiskan, som elementarläroverket är skyldigt att erbjuda alla, men icke berättigadt att påtvinga någon, skulle betydligt vinna i omfång och godhet, om den finge inskränkas till sådana lärjungar, som frivilligt sökte densamma, och att lärarens skicklighet och nit skulle i hvarje särskild skola utöfva ett icke ringa inflytande på tilloppet af lärjungar till den Grekiska undervisningen. Sådan har också varit erfarenheten vid läroverk, der Grekiskan är ett valfritt läroämne, att antalet lärjungar i detta språk icke minskats till den grad man skulle hafva väntat, utan att det tvärtom bland ynglingarne anses som en hederssak att i dessa öfningar deltaga.

Det är Utskottet ingalunda obekant, att svårigheter kunna möta vid tillämpningen och isynnerhet har det ej undfallit dess uppmärksamhet, att det ersättningsarbete, som genom den nådiga stadgan ålägges de från Grekiskans läsning frikallade lärjungarne, icke alltid varit af tillfredsställande beskaffenhet. Det har derföre också af två bland de trenne skolrektorerna, som under sistlidna riksdag deltog i Andra Kammarens diskussion i ämnet, såsom vilkor för bifall till förslaget blifvit yrkadt, att skolan skulle alldeles befrias från åliggandet att, under de blifvande fem å sex fritimmarne i veckan, sysselsätta de från Grekiskans läsning befriade lärjungarne. Å andra sidan är det väl tänkbart, att då två bildningslinier, om också med någon omtänksamhet, kunnat ordnas, bör äfven en tredje, som skulle utgöra en förmedling af båda och som är kanske den bäst berättigade, utan svårighet låta sig åvägabringas. I detta afseende erbjuder sig för Utskottet sjelfmant den tanken, att då för den så kallade klassiska bildningslinien redan finnes ett valfritt undervisningsämne, nemligen Engelska språket, i hvilket både för den så kallade humanistiska bildningen och det dagliga livets behof så utomordentligt viktiga läroämne blott alltför få ynglingar på den klassiska linien förvärfva några insigter, denna undervisning, med största fördel och utan ringaste svårighet vid uppgörandet af läsordningen, kunde göras för de från Grekiskan frikallade ovilkorligen förbindande. Men då Riksdagen i frågor af den art, som de nu föreliggande, lämpligast torde inskränka sig till uttalande af de grundsatser, åt hvilka den önskar i de från Kongl. Maj:t utgående nådiga stadgar bereda tillämpning, får Utskottet vördsamt föreslå:

att Riksdagen ville i underdånighet anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t, med upphäfvande af 12 § i nu gällande läroverksstadga, i nåder an-

befalla en sådan anordning af undervisningen inom de högre elementarläroverken, att lärjunge, hvars målsman så önskar, må kunna begagna undervisningen i Latinska språket utan nödtvång att på samma gång låta sig undervisas i det Grekiska; samt att Kongl. Maj:t i sammanhang dermed täcktes föreskrifva, i hvilket eller hvilka läroämnen sålunda dispenserade ynglingar skola i stället undervisas, i ändamål att erhålla ersättning för det mått af kunskap och förståndsutveckling, hvaraf de, genom försakande af det Grekiska språkstudiet, må anses kunna hafva gått förlustige.

Stockholm den 11 Februari 1868.

På Utskottets vägnar:

A. F. Beckman.

Ordförande.

Reservation:

af Biskop Beckman:

»Grekiska språkets betydelse för klassisk språkbildning, dess litteraturs betydelse för humanistisk bildning, äfvensom de klassiska språkstudiernas vigt för ett folk, som vill i kulturhänseende gå jemnsides med andra bildade nationer, kunna icke inom de trånga gränserna af en reservation tillbörligen afhandlas. En sådan afhandling påkallas icke heller af Utskottets beslut, i hvilket ligger åtminstone ett erkännande, att ynglingar på klassiska linien, hvilka försaka Grekiska språkstudiet, göra i bildningshänseende en förlust, hvilken kräfver ersättning på annan väg.

Huru denna ersättning skall kunna åstadkommas, har Utskottet icke i sitt beslut angifvit. Motionärens förslag i detta hänseende har Utskottet icke godkänt; lika litet de olika förslag, hvilka genom respektive Utskott under tvänne föregående riksdagar blifvit gjorda; icke heller de utvägar, hvilka förut blifvit försökta, hvarken den af 1856 eller den af 1865. För min del måste jag hålla Utskottet räkning för det afseende på läroverkets och lärjungarnes bästa, som uppenbarar sig i detta afvisande. Alla de ofvannämnda utvägarne äro, så snart frågan är om ett större antal dispenserade lärjungar, egnade att motverka ett lämpligt och ändamålsenligt ordnande af undervisningen. Särdeles är förbehållet af »billigt afseende på målsmäns önsknings» egnadt att antingen åstadkomma den svåraste oreda eller

lemnna läroverkets rektor till pris för obilliga anspråk och ännu obilligare omdömen, läroverket till synnerlig skada.

Emedlertid har Utskottet i sina motiver gifvit åtminstone en vink om en ännu återstående utväg, nemligen den att låta Engelskan för de dispenserade inträda såsom tvångsämne.

Medgifvas må, att åtskilliga svårigheter genom denna utväg synas kunna undvikas. Då nemligen läroverket redan är förpligtadt att meddela »lärjungar, som det åstunda och läsa Latin och Grekiska, undervisning i Hebreiska och Engelska språken under de två sista åren af skoltiden», så tyckes icke förefinnas synnerlig svårighet att åt de dispenserade lärjungarne inom VII:de klassen finna åtminstone tvänne timmars undervisning i Engelska nemligen samtidigt med dem, hvilka frivilligt läsa detta språk. Då emellertid de dispenserade redan från V:te klassen, således under fyra föregående år, sysselsatt sig med Engelska språket, och detta under ett betydligt antal timmar i hvarje vecka, så lära de icke kunna skörda mycken frukt af att nu sammanföras med idel nybegynnare i samma språk. Vill man verklighet och icke blott sken, så lär man följaktligen nödgas åt de dispenserade äfven i VII:de klassen anslå lärotimmar för Engelska språket, motsvarande de lärotimmar i det Grekiska, från hvilka de äro dispenserade, således enligt undervisningsplanen 10 timmar. För de öfriga tvänne klassernas dispenserade, nemligen V:te och VI:te klassens, fordras ovilkorligen särskilda lärotimmar, hvilka enligt undervisningsplanen belöpa sig till 24. Den ifrågasatta dispensereringen med Engelska såsom tvångsämne fordrar således, om undervisningen skall blifva ändamålsenlig, åtminstone en ny lärare med undervisningsskyldighet utöfver hittills varande maximum. För hvarje särskildt läroverk må den kostnad, som derigenom förorsakas, synas mindre betydande; den växer till icke ringa betydighet, då man besinnar antalet af de på klassiska linien fullständiga läroverk, som skulle påkalla denna ökade kostnad för undervisningen.

Om något väsentligt godt genom den ifrågasatta anordningen skulle kunna vinnas, så ville jag för min del visserligen icke afstyrka en sådan påkostning. Men hvad vinnes genom denna ökade kostnad?

Icke en mera harmonisk och helgjuten bildning. De dispenserade få icke en systematisk realbildning och blott en stympad klassisk. De komma att sakna ett väsentligt element i denna sednare bildning. Genom denna brist komma de att menligt inverka på latinundervisningen, som i sitt högre stadium skulle kunna draga mycken fördel af lärjungarnes kändedom af det Grekiska idiomet, men nu går miste om denna fördel, då undervisningen naturligen måste lämpas efter de dispenserades fattningsförmåga. Mot dem, hvilka läsa Grekiska, blir denna nedläggning af undervisningen i Latin en hård oförrätt, på samma gång den är skadlig för de dispenserade;

icke minskad ansträngning för de lärjungar, hvilka med svårighet tillegna sig latinliniens

sig latinliniens samtliga läroämnen, då 1865 års dispensrätt för dessa upphäfves. Skall nemligen Engelska studiet ersätta det Grekiska, så lärer det väl ej få bedrivas med mindre allvar och kraftansträngning än detta sednare;

icke heller någon ekonomisk fördel för den enskilde. Lärotiden skall icke genom denna anordning i ringaste mån förkortas. Denna fördel vore för öfrigt icke synnerligen att här taga i betraktande, då, åtminstone enligt den erfarenhet jag varit i tillfälle att göra, det ingalunda är de mindre bemedlade, utan just de bättre bemedlade och deras barn, som med begärlighet fara efter den här förespeglade friheten. Är det skäl att för dessas skull ådraga Staten betydligt förökade kostnader, så mycket onödigare, derest Staten förunnar åt enskilda läroverk den frihet, Utskottet i ett föregående utlåtande förordat, och sålunda åt dem, som önska, bereder tillfälle att beträda den ifrågasatta dispensvägen?

Återstår, så vidt jag kan se, ingen annan fördel af den förordade anordningen än att de lärjungar, som icke kunna på klassiska linien fullständigt följa undervisningen, besparas den förmenta förödmjukelsen att erkänna denna sin oförmåga. Men till hvad pris köpes denna fördel?

De svaga tvingas, oaktadt sin oförmåga, att söka följa hela undervisningen, ehuru ämnena i något för dem ändras (Engelska i stället för Grekiska);

läroverkets verksamhet förryckes och invecklas;

ytterligare näring gifves åt den oroande och förlamande känsla af osäkerhet, som uppkommer genom upprepade ändringar i läroverksordningen.

Medgifvas måste att den klassiska bildningslinien, d. ä. den, som företrädesvis bereder inträde på tjenstemannabanan, skulle i mångas ögon göras mera lockande genom den af Utskottet förordade anordningen. Men är detta verkligen en fördel? Man klagat med rätta, att vårt Svenska folk redan förut har en alltför stor benägenhet att tränga sina söner in på ofvannämnda bana, äfven under de sorgliga utsigter, som förefinnas att få stadna bland de tienst- och brödlöse. Är det skäl att vidtaga för Staten betungande, för läroverket skadliga åtgärder för att uppmuntra denna skadliga böjelse och lätta dess tillfredsställande?

Huru jag och vänder denna sak, finner jag inga nöjaktiga skäl för den åtgärd, Utskottet förordar, och afstyrker den följaktligen.»

Häruti instämde Friherre *J. von Schwerin*.